

Inhoudsopgave.	blz
Inleiding	2
Hoofdstuk 1: problematiek van de doelgroep	4
1.1 Aanleg, omgeving en rijping	5
Hoofdstuk 2: Risicofactoren	7
2.1 Stoornis en belemmering	7
2.2 Beschermdende en risicofactoren	7
2.3 Aanleg en rijping als versturende bron van de ontwikkeling	8
2.4 De omgeving als versturende bron van de ontwikkeling	8
2.5 Opvoeding: beschermende en risicofactoren voor de ontwikkeling	9
Hoofdstuk 3: Deelvragen	12
3.1 De deelvragen en hun verantwoording	12
Hoofdstuk 4: De ontwikkeling van het product	15
4.1 De behoefte vanuit het kind	15
4.2 De behoefte vanuit de begeleiding op de leefgroep	15
4.3 De behoefte vanuit de stichting/gedragkundige	15
4.4 De behoefte vanuit evt. thuissituaties	15
Hoofdstuk 5: Analyse van de onderzoeksresultaten	17
5.1 vanuit het kind	17
5.2 vanuit de begeleiding op de leefgroep	17
5.3 vanuit de stichting/gedragkundige	17
5.4 vanuit evt. thuissituaties	17
Hoofdstuk 6: Keuze van de productinhoud	18
6.1 verantwoording van de gekozen onderwerpen	19
6.2 De onderwerpen per hoofdstuk	19
6.3 De voorwaarden van het kienboek	
Hoofdstuk 7: Conclusie ten aanzien van de probleemstelling	20
Literatuurlijst:	21
Bijlage 1:	22

Inleiding

In de inleiding zal ik uitleggen hoe ik tot het idee van een “wie ben ik boek” ben gekomen. Ik laat zien waar ik werk en hoe mijn affiniteit met dit onderwerp is ontstaan. Door middel van een voorbeeld uit de praktijk probeer ik de noodzaak van een ‘wie ben ik boek’ aan te tonen. Met behulp van de volgende deelvragen ben ik tot een vraagstelling gekomen:

- Wat is IPSE? Visie?
- Wat is een leefgroep?
- Wat is de huidige praktijk/probleemsituatie? Voor kinderen en werkers.
- Zijn er binnen de hulpverlening (IPSE) al soortgelijke boeken?
- Hoe wordt het wonen binnen IPSE door het kind ervaren?
- Wat is de impact op het kind volgens ons, begeleiders?

Om een antwoord te geven op de vraagstelling heb ik eerst wat meer onderzoek gedaan naar de problematiek van de doelgroep en naar de risicofactoren die aanwezig kunnen zijn bij een kind binnen onze setting. Ik heb hiervoor niet specifiek naar de kinderen van mijn werk gekeken maar naar het kind in het algemeen binnen deze doelgroep. Hiervoor heb ik de meeste literatuur gebruikt. De overige informatie heb ik verkregen via de kinderen en collega's op mijn werk. Met behulp van de kinderen en mijn collega's ben ik tot de inhoud van het “kiekenboek” gekomen.

Probleemstelling

Ik zelf ben werkzaam in de jeugdhulpverlening en merk dat er over het algemeen weinig informatie is over het kind en alles wat voor dit kind belangrijk is bij en tijdens het moment van opname. Persoonlijke dingen, die niet in een zorgplan vermeldt staan maar die wel heel fijn en handig zijn om te weten om het kind optimaal te begeleiden en het wonen bij ons, vanaf dag één, zo optimaal mogelijk te maken.

Ik heb een grote affiniteit met dit onderwerp omdat het binnen onze woning een grote rol speelt. Je wilt als SPHer een goede begeleiding bieden. De begeleiding komt voort uit een zorgplan. Maar je wilt het kind ook graag kind laten zijn, zonder steeds uit te moeten leggen wat hij wel of niet leuk vindt, of wie hij mist of juist niet en waarom dan wel. Ik vind het belangrijk dat voor zowel het kind als zijn omgeving, wij als SPHers en familie en vrienden van het kind, dat een kind een soort log boek bij zich draagt waarin alles uitgelegd en verteld wordt.

Vraagstelling

Hoe kan de begeleiding van de kinder leef/behandelgroep van IPSE op de hoogte gehouden worden van persoonlijke zaken betreffende de kinderen die niet in een zorgplan vermeldt staan?

Doelstelling.

Als een kind bij ons binnen komt weten wij, behalve de informatie uit zijn zorgplan, soms helemaal niks over een kind. Er is behoefte aan informatie over het kind vanuit het kind. Een soort “wie ben ik” boek. Doordat een kind binnen komt bij ons of bij wie dan ook met een goed ingevuld “wie ben ik” boek hoop ik dat er meer duidelijk betreffende het kind is. Dat je naast de eventuele medicatie en/of begeleidingsprocedures ook weet wat hij of zij niet lust, waar hij of zij bang voor is, en wie heel belangrijk voor hem of haar zijn. Hopelijk voelt een kind zich, doordat hij zich sneller begrepen voelt, en niet alles hoeft uit te leggen, sneller op

zijn gemak. Hij of zij heeft hierdoor misschien ook minder de drang om mensen uit te proberen en te testen over de kennis die ze in huis hebben over het kind in kwestie. Binnen IPSE zijn er soortgelijke boeken. Het zijn echter boeken die door ouders/verzorgers ingevuld dienen te worden. Een voorbeeld hiervan is het "levensboek". Het boek wat ik wat ik heb ontwikkeld wordt door het kind ingevuld. Daar waar nodig met hulp van ouders en/of verzorgers. Ik denk dat het een kind bepaalde veiligheid kan bieden, waardoor je risicofactoren, waar de kinderen die bij ons binnen komen over het algemeen toch al vatbaarder voor zijn, kan verminderen.

Uiteindelijk denk ik dat het het kind meer vertrouwen geeft in moeilijke situaties als verhuizen naar een onbekende plek, met onbekende mensen. Voor de begeleider/opvoeder biedt het de kans om sneller het vertrouwen van het kind te winnen. Door je goed te verdiepen in het boek kun je zonder veel te hoeven vragen goed inspelen op de gevoelens en wensen van het kind. Het kind voelt zich dan meer begrepen en staat hierdoor misschien meer open voor begeleiding.

April 2003 is Kim bij ons komen wonen. Een, op het eerste gezicht, lief en stil meisje. Naar mate de tijd verstreek kregen wij meer en meer te maken met woede aanvallen wat zich uite in een grote mond en agressie. De aanleiding van deze woede aanvallen kwamen voor ons meestal uit de lucht vallen. Kim daarin tegen werd, als we haar vroegen wat het probleem nou was, alleen maar meer boos. We begrepen het toch niet en ze had geen zin om het steeds weer te moeten vertellen. Uiteindelijk bleek dat Kim erge heimwee naar huis had. ze miste de "thuis dingetjes". Ze was boos dat ze, ondanks dat ze het al meerdere keren gezegd had geen kaas te lusten, toch kaas mee naar school kreeg. Ze was boos dat we haar licht uitdeden als ze sliep en ze dan niet naar de wc durfde 's nachts. En zo waren er nog wat dingen die voor haar van groot belang waren. Ze verweet ons niet te luisteren of vergeetachtig te zijn en baalde hier flink van.

Dit voorbeeld geeft goed weer hoe de voor ons 'bijzaken', als het om begeleiding gaat, voor een kind hoofdzaken kunnen zijn. We hadden het gedrag van kim voor kunnen zijn als we meer aandacht besteed hadden aan de 'kleine' dingen. Hierdoor kom je eerder tot het begeleiden van het werkelijke probleem gedrag. Zonder kostbare tijd te hoeven stoppen in dingen die we voor hadden kunnen zijn met een "wie ben ik boek".

Hoofdstuk 1: problematiek van de doelgroep

De doelgroep waar mijn afstudeer project op gericht is, zijn kinderen in de leeftijd van 4 t/m 16 jaar die vanwege hun opvoeding c.q. gedragsproblematiek in een residentiele instelling, in dit geval buurtschap Creayenburch Stichting IPSE, zijn geplaatst. Zij vertonen ernstige gedragsproblemen. Onder andere geexternaliseerde gedragsproblemen, dus het kind uit gevoelens door middel van agressie, waarbij met name een problematische sociaal-emotionele ontwikkeling, omgevingsfactoren en aanlegfactoren een rol spelen. Bij problematische omgevingsfactoren kan worden gedacht aan een complexe thuisproblematiek, beperkte opvoedingsvaardigheden van de ouders en een verstoorde ouder –kindrelatie.

Als een problematiek vooral wordt bepaald door de aanleg of te maken heeft met de rijping, spreken we van een stoornis. Is vooral de omgeving er verantwoordelijk voor, dan spreken we van een belemmering. In dit onderscheid gaat het om de vraag waar het accent ligt. Het onderscheid kan nooit op scherpe wijze worden gemaakt, omdat vrijwel altijd een aantal factoren een rol speelt. Het is noodzakelijk om onderscheid te maken, want het is steeds onderhevig aan nieuwe kennis. Bij veel stoornissen verandert op gezette tijden de verklaring van hun oorsprong.
(Delfos 1997, 257

Hieronder is een overzicht te vinden van de verschillende gedragsstoornissen die van toepassing kunnen zijn op deze doelgroep en de kenmerken daarvan:

Oppositionele gedragsstoornis:

- problematische gewetensontwikkeling;
- verzet tegen regels, grenzen en afspraken;
- weinig invoelingsvermogen ten opzichte van anderen;
- opzettelijk doen van dingen die anderen ergeren;
- anderen vaak de schuld geven van eigen fouten.

ADHD – aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit:

- moeite om de aandacht bij iets te houden;
- gemakkelijk afgeleid door externe prikkels;
- moeite met het volgen van instructies;
- maakt dingen vaak niet af;
- impulsief; moeite met op de beurt wachten, verstoort bezigheden van anderen;
- bewegeijk.

Complexe persoonlijkheidsproblematiek, ontwikkelingsstoornis:

- gebrekkige sociale intelligentie, sociaal inzicht;
- beperkt relativiseringsvermogen en gevoel voor humor;
- star, dwangmatig gedrag of hyperactiviteit, chaotisch gedrag;
- denkstoornissen, associatief denken;
- stemmingswisselingen en angsten;
- moeite met het selecteren van prikkels;
- slechte oriëntatie in plaats en tijd.

(van Beemen 1995)

Algemeen gezien hebben deze kinderen vaak een lage zelfwaardering en een negatief zelfbeeld. De kinderen hebben een gemiddeld intelligentieniveau, maar er is vaak wel sprake van leerproblemen en/ of leerachterstand. Daarbij is het binnen onze stichting zo, dat je om aangemeld te worden, een verstandelijke handicap moet hebben. Een IQ dat niet veel hoger mag liggen dan 70.

‘Ontwikkelen is een proces dat stapsgewijs en in een vaste volgorde doorlopen moet worden. Ontwikkelen kunnen we dan typeren als het doorlopen van een reeks toestanden’
(van Beemen 1995, 13)

1.1 Aanleg, omgeving en rijping

De ontwikkeling van het kind wordt beïnvloed door verschillende factoren. Sinds het ontstaan van de ontwikkelingspsychologie wordt een indeling gehanteerd in de factoren *aanleg* en *omgeving*: nature – nurture.

Het is duidelijk dat beide factoren een rol spelen en niet los van elkaar te elkaar te zien zijn. Naast deze twee factoren is er nog een derde factor van belang, namelijk de rijping van het centrale zenuwstelsel. De rijping van het centrale zenuwstelsel wordt door de beide factoren nature en nurture bepaald. Zij is deels in aanleg gegeven en wordt deels door de omgeving beïnvloed.

Aanleg

Het belangrijkste aspect binnen de aanleg is de erfelijkheid op basis van genetisch materiaal. De aanleg geeft de marges aan waarbinnen een kind zich kan ontwikkelen, hiermee wordt bedoeld op de biologische vastgestelde mogelijkheden en onmogelijkheden van het kind. Wanneer we de ontwikkeling van het kind bekijken en de problemen die daarbij kunnen optreden, zullen we rekening moeten houden met de aanleg. Kijken we naar gedragsmoeilijkheden, dan zal ook daar aandacht aan geschonken moeten worden aan het aspect aanleg.

Omgeving

De tweede factor in de ontwikkeling van het kind wordt gevormd door de omgeving. Onder omgeving valt o.a.:

- de aard en aanleg van de ouders – voor de ontwikkeling van het kind maakt het uit of het bijvoorbeeld opgroeit bij een psychiatrisch gestoorde ouder of in een ‘normaal’ gezin;
- de opvoeding – verwaarlozing kan ernstige gevolgen hebben voor de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van het kind;
- de scholing – alfabetisering maakt bijvoorbeeld verschil uit in de wijze waarop de wereld beleefd wordt;
- de sociaal economische omgeving – opgroeien in een achterstand buurt heeft invloed op de ontplooiing van de mogelijkheden van het kind;
- de culturele en religieuze groep – opgroeien als moslim verschilt van het opgroeien als atheïst;
- de historische-geografische omstandigheden – het maakt verschil uit of het kind opgroeit in de westerse wereld of in de derde wereld, in een oorlogsgebied of in een gebied waar vrede heerst.

Naast deze factoren die meespelen, zijn er ook nog incidentiele levensgebeurtenissen, zoals de geboorte van een broertje of zusje; een verhuizing; een echtscheiding van de ouders; overlijden van ouders, broer of zus; ziekte of traumatische gebeurtenissen.

Zowel de biologische als de omgevings factoren kunnen als risicofactoren aangeduid worden. Hieruit kan geconcludeerd worden dat risicofactoren, waardoor de ontwikkeling afwijkt van het 'normale', zowel in aanleg als in omgeving terug te leiden valt. Voor deze risico factoren wil ik verwijzen naar het volgende hoofdstuk.

Met de hierboven omschreven problematiek van de doelgroep laat ik zien welke factoren er zoal meespelen in de ontwikkeling van een kind. Een kind wat bij ons binnen komt heeft meestal al wat achter de rug en laat hierdoor veel probleemgedrag zien. Zoals ik al aangaf hoeft het probleem niet eens altijd bij ouders en/ of opvoeders te liggen, maar kan het gedrag wat er in aanleg al was voor dusdanige thuis situaties zorgen dat deze situaties niet meer houdbaar zijn. Om een kind wat tegemoet te komen in deze voor hem of haar toch al stress en emotionele volle periode kwam dus het idee wat nu het kiekeboek heet. Een uithuisplaatsing of verplaatsing is in eerste instantie niet prettig en een kind heeft over het algemeen niet veel in te brengen. Een eigen kiekeboek om in te vullen naar hoe jij dingen graag doet, ziet en ervaart, kan tegemoet komen, en helpen, om wat sneller je plek te vinden binnen een voor het kind nieuwe en onvertrouwde omgeving.

Hoofdstuk 2: Risicofactoren

Gebleken is dat ongunstige omstandigheden de daadwerkelijke ontwikkeling kunnen schaden. Om duidelijkheid te creëren omtrent deze omstandigheden heb ik ervoor gekozen om deze risicofactoren hieronder uit te werken. Ieder kind doorloopt dezelfde ontwikkeling, maar het tempo en de wijze waarop kan beïnvloed worden door risicofactoren. Er kan dus geconcludeerd worden dat het niet mogelijk is om de ontwikkeling van mijn specifieke doelgroep te omschrijven gezien het feit dat deze ontwikkeling per individu kan verschillen. Hierdoor kan de ontwikkeling zich mogelijk onderscheiden van de 'normale' ontwikkeling. Deze risicofactoren kunnen van invloed zijn op zowel de menselijke ontwikkeling als op de ontwikkeling van het gevoelsleven.

2.1 Stoornis en belemmering

Indien een natuurlijke ontwikkeling niet als normaal beschouwd kan worden, spreken we van een stoornis. Een stoornis vindt zijn oorsprong vooral van binnenuit en oefent direct invloed uit op de ontwikkelingsfuncties. Bij een stoornis is er enerzijds een direct verband tussen gedrag en mogelijkheden en anderzijds de oorzaak. De ontwikkeling kan ook verstoord raken, zonder dat daardoor een abnormale ontwikkeling ontstaat. Dit is het geval als er factoren meespelen die een normale ontwikkeling belemmeren.

Een belemmering vindt haar oorsprong vooral van buitenaf. Dit wil overigens niet zeggen dat de ontwikkeling verandert, maar dat deze minder soepel verloopt. Het is dus van invloed op het tempo van de ontwikkeling. Bij een belemmering is er geen direct verband tussen oorzaak en gevolg.

De ontwikkeling kan worden aangetast als gevolg van onmogelijkheden vanuit de aanleg. Zodra de mogelijkheden in aanleg wel aanwezig zijn, maar deze vanuit de omgeving niet worden gestimuleerd zullen deze niet tot uiting komen.

Stoornis	Belemmering
- belangrijkste bron: aanleg; - direct verband tussen oorzaak en gevolg; - invloed op ontwikkelingsfuncties en/ of hun samenwerking; - ontwikkeling kan abnormaal worden;	- belangrijkste bron: omgeving; - geen direct verband tussen oorzaak en gevolg; - invloed op tempo van ontwikkeling; - ontwikkeling kan belemmerd worden;

2.2 Beschermende en risicofactoren

Er zijn beschermende en risicofactoren die de ontwikkeling van het kind beïnvloeden. Factoren die de kans op het ontstaan van een stoornis, gedragsprobleem of ontwikkelingsprobleem vergroten, worden risicofactoren of bedreigende factoren genoemd.

Factoren die deze kans verkleinen, worden beschermende factoren of protectieve factoren genoemd. Beschermende en bedreigende factoren kunnen liggen in het kind, het gezin of de sociale context.

Er kan geen verband worden gelegd tussen één bepaalde risicofactor en gedragsstoornissen of –problemen bij kinderen, maar bij een combinatie van risicofactoren neemt de kans op problemen viervoudig toe.

Risico- en beschermende factoren kunnen binnen het kind liggen, in het gezin of in de sociale omgeving van het gezin. Naast de risicofactoren die binnen het kind liggen, is de belangrijkste bron voor risicofactoren de opvoedingssituatie.
(Delfos 1997, 87)

2.3 Aanleg en rijping als verstorende bron van de ontwikkeling

Een verstoorde ontwikkeling op grond van aanleg heeft over het algemeen te maken met een storing in het functioneren van het centrale zenuwstelsel en de hersenen in het bijzonder. De hersenen moeten gerijpt en ongeschonden zijn om een normaal functioneren mogelijk te maken. Bij de hersenen zijn er verschillende omstandigheden die de ontwikkeling van een kind nadelig kunnen beïnvloeden: afwijking, beschadiging of verstoorde rijping.

De omgeving zal anders reageren op een kind met een zichtbare, dan op een kind met een niet zichtbare handicap. Maar hetzelfde geldt voor ouders. Wanneer de diagnose niet gesteld is, zullen ouders vaak ten einde raad het kind proberen bij te sturen. Dit leidt tot negatieve interacties tussen ouder en kind. Het inspelen van de omgeving op de aanleg is dus ook afhankelijk van het inzicht in die aanleg. Het inspelen op de problematiek zal in eerste instantie gericht zijn op het directe zichtbare en herkenbare.

De mate waarin een rijpingsstoornis een probleem vormt in het functioneren en de mate waarin de omgeving hierin een rol speelt zijn niet eenvoudig na te gaan. Wel kan gezegd worden dat in geval van een rijpingsstoornis er over het algemeen sprake is van een verzwaarde opvoedingssituatie.
(Delfos 1996, 75)

2.4 De omgeving als verstorende bron van de ontwikkeling

Er kunnen twee oorzaken zijn voor de verstorende rol van de omgeving in de ontwikkeling. De omgeving kan een rol spelen vanuit de interactie met een in aanleg gegeven stoornis, maar de omgeving kan ook de belangrijkste bron zijn in de verstoring: zij kan een belemmering vormen. In hoeverre een belemmering gevolgen zal hebben voor het kind en zijn of haar ontwikkeling, hangt af van de aanleg van het kind. Ook reageert niet ieder kind hetzelfde op een zelfde gebeurtenis.

Tevens zijn er stoornissen waarvan je kunt zeggen dat de bijdrage vanuit aanleg en omgeving even groot lijken. Dit is het geval bij gedragsstoornissen. Zonder een bepaalde aanleg kan er geen gedragsstoornis zijn, maar zonder een bepaalde invloed van de omgeving ook niet.

Wanneer de ontwikkeling verstoord wordt als gevolg van een stoornis of een belemmering, moet dit door het kind en zijn of haar omgeving verwerkt worden. Wanneer het langdurige invloed betreft, moeten de betrokkenen ermee leren omgaan. Daarbij speelt de omgeving een belangrijke rol. Voor de wijze waarop en de mate waarin de verwerking plaatsvindt, zullen factoren binnen en buiten het kind een rol spelen.

Verschiedende factoren zullen de persoonlijke verhouding draagkracht/ draaglast van het kind, maar ook die van de omgeving beïnvloeden. Dit bepaalt de mate waarin een verstoring het hoofd geboden kan worden.
(Delfos 1996, 85)

2.5 Opvoeding: beschermende en risicofactoren voor de ontwikkeling

Opvoeding kan als structurele factor beschouwd worden in de ontwikkeling van het kind. 'De opvoeding omvat het tot ontwikkeling brengen van mogelijkheden van het kind, het stimuleren van gewenst gedrag, de socialisatie naar cultuur, klasse en sekse, het tegenhouden en afleren van ongewenst gedrag.'

De opvoeding is afhankelijk van:

- Factoren bij het kind;
- Factoren bij de opvoeder;
- Factoren binnen het gezin;
- Factoren in de sociale context.

(Delfos 1996, 139)

Factoren bij het kind.

Binnen het kind zijn het temperament, de intelligentie en de gezondheid belangrijke factoren. Het temperament van het kind kan een rol spelen in de relatievorming met de gezinsleden. Een kind met een moeilijk temperament stelt hoge eisen aan de beschikbaarheid en pedagogische kwaliteiten van zijn of haar ouders en zal vaker negatieve interacties uitlokken. Een positieve interactie onderhouden met hun kind is op die basis veel moeilijker. Janssens en Van As (in Van Beemen 1995) signaleren dat in gezinnen met kinderen met geexternaliseerd (het uiten van gevoelens door middel van agressie) gedrag, de affectieve relatie tussen ouders en het kind te wensen over laat en de kinderen weinig vertrouwen in hun ouders hebben.

Temperament wordt al volgt gedefinieerd:

'Een biologische gefundeerde individuele reactiewijze die zich al op heel jonge leeftijd manifesteert en die in de loop der tijd een zekere stabiliteit vertoont.'

(Van Beemen 1995, 93)

Van Beemen (1995) beschrijft dat circa veertig procent van de gedragsproblemen voorspeld wordt door vroegkinderlijke temperamentvariabelen. Vooral het moeilijke kind heeft een verhoogde kans op gedragsafwijkingen, vooral acting-out gedrag. Hiermee wordt bedoeld op probleemgedrag dat vooral door de omgeving als hinderlijk wordt en ongewenst wordt ervaren. Hierbij kan worden gedacht aan koppig, agressief, destructief en dwingend gedrag. Een verklaring voor de samenhang tussen een moeilijk temperament en latere gedragsproblemen is 'goodness of fit-principe', of liever gezegd, poorness of fit-principe'. Met goodness of fit-principe wordt bedoeld op het gegeven dat de kans op een positieve ontwikkeling het grootst is als de gedragsstijl van het kind in harmonie is met de eisen en verwachtingen van de omgeving. Het feit dat het gedragspatroon van het jonge kind niet aansluit bij de verwachting van de opvoeder, leidt in toenemende mate tot conflicten. (Van Beemen 1995, 97)

Factoren bij de opvoeder en in het gezin.

Binnen het gezin worden het relatiepatroon en de stabiliteit van het gezin als belangrijke factoren gezien. Een goede hechting met het kind is beschermend, warme relaties in het in het gezin zijn eveneens beschermend. Het opgroeien bij ouders met een psychiatrische stoornis vormt een risico factor. Hierbij is het noodzakelijk dat er extra emotionele ondersteuning geboden wordt aan het kind, gezien het feit dat deze kinderen niet de aandacht krijgen die ze behoeven.

Deze emotionele ondersteuning wordt bemoeilijkt door de sterke loyaliteitsgevoelens ten opzichte van de ouders.

‘gehechtheid is de duurzame affectieve band tussen twee individuen’

In de gehechtheidtheorie staat de eerstgenoemde gehechtheidrelatie centraal: de band tussen het jonge kind en zijn primaire verzorger.
(Van Beemen 1995, 206)

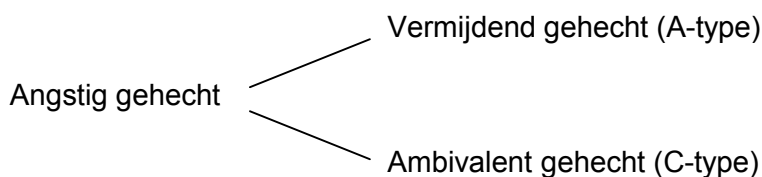
Huwelijksproblemen en echtscheiding zijn daarentegen risicofactoren. Uit een onderzoek van Rutter bleek het reeds als een beschermende factor te werken wanneer er in het gezin één warme relatie met het kind bestond, ookal waren de andere relaties in het gezin verstoord. Belangrijke factoren die een rol spelen bij gedragsproblemen zijn affectieve pedagogische verwaarlozing. Als gevolg van deze verwaarlozing kan het kind hechtingsverstoringen oplopen. Het kind ontwikkelt dan een onveilige hechting doordat ouders of verzorgers niet adequaat reageren op zijn of haar behoeften. We kunnen dat in het gedrag van het kind terug vinden wanneer het zich afwijzend of afwerend opstelt in relaties.

Ainsworth deelde kinderen in drie gehechtheidklassen in, het A, B en C type. Later is hier nog een vierde klasse aan toegevoegd, genoemd het D type. In deze klasse worden kinderen geplaatst die niet onder te verdelen zijn in één van de voorgaande klassen.

Ik begin met het omschrijven van het B type, vanwege het feit dat dit het type is dat veilig gehecht is. Vervolgens beschrijf ik achtereenvolgens type A, C en D.

B-type: het type dat veilig gehecht is

In aanwezigheid van hun opvoeder komen zij gemakkelijk tot spel, maar zij reageren angstig als deze de ruimte verlaat. Een B kind laat toenaderingsgedrag zien bij de terug keer van de ouder door oogcontact, glimlachen of naar de ouder toelopen. Het kost de ouder weinig tijd en moeite het kind op zijn gemak te stellen en weer aan het spelen te krijgen. Het geschonden vertrouwen is dus snel hersteld en het kind herneemt vanuit zijn veilige basis de exploratie van de omgeving.

A-type: het type dat vermijdend gehecht is

A- kinderen reageren nauwelijks op het vertrek van de opvoeder en gaan onverstoorbaar door met hun spel, dat overigens meestal van matige kwaliteit is, namelijk vluchtig en oppervlakkig. Ze reageren niet terughoudend op de aanwezigheid van vreemden en zoeken geen toenadering tot de ouders als deze terugkeren.

C- type: het type dat ambivalent gehecht is

Het C- kind komt weinig tot exploratie, zoekt steeds de nabijheid van de opvoeder en reageert heel heftig op een scheiding van de opvoeder. Tijdens de hereniging vertoont het kind vaak sterk klampend gedrag, maar tegelijkertijd wijst het de opvoeder in zijn boosheid en frustratie af. C- kinderen zijn moeilijk te troosten en vertonen na de hereniging meestal nog minder exploratie dan voor het vertrek van de ouder.

D-type: het type dat gedesorganiseerd gehecht is

Dit wordt ook wel de rest groep genoemd. Deze kinderen passen niet in de bovenstaande groepen, vanwege hun uiteenlopende gedragingen. Bijvoorbeeld intens verdrietig gedurende de scheiding met de opvoeder en vervolgens 'bevriezen' bij terug keer van de opvoeder. Zij zijn soms zelfs bang voor de opvoeder waardoor een soort 'approach-avoidance-conflict' ontstaat: toenadering omdat het toch de gehechtheidsfiguur is en vermijdend omdat deze gehechtheidsfiguur kennelijk geen vertrouwen inboezemt.

(Van Beemen 1995, 213-216)

Factoren in de sociale context.

In de sociale context van het gezin zijn de belangrijkste factoren de sociaal-economische status, het sociale netwerk rond het gezin en de school. Een lage sociaal-economische status is een risicofactor;

Voorbeelden van risicofactoren zijn:

- Sociaal isolement van het gezin en het gebrek aan een sociaal netwerk;
- Het opgroeien in een kinderrijk gezin;
- Het wonen in een slechte behuizing en het leven in oude wijken van de grote steden.

Een 'gunstige' school wordt als een beschermende factor beschouwd. Na het gezin vormt de school een belangrijk opvoedingsklimaat voor het kind. Dit opvoedingsklimaat bestaat uit leerkrachten en medeleerlingen. Op school bestaat veel competentie en er kunnen daarom makkelijk conflicten uitberekken.

Het pesten van en door mede leerlingen kan als een risico factor voor de ontwikkeling gezien worden bij pesten is vaak sprake van psychische en mogelijk fysieke schade.

Als algemeen beschermende factoren kan humor genoemd worden. Met behulp van humor kunnen stressvolle situatie gerelativeerd worden. Het is tevens een wijze waarop mensen een verbondenheid kunnen voelen. Dit geldt zowel voor het kind, het gezin als voor de sociale omgeving van het kind.

(Delfos 1997, 87-91)

Dit hoofdstuk laat zien hoe stoornissen en belemmeringen, beschermende en risicofactoren, aanleg en rijping en omgeving en opvoeding een grote rol spelen in de ontwikkeling van een kind. Kinderen die bij ons binnen komen zijn in veel van deze onderdelen flink te kort geschoten. Ik kan helaas niet zeggen dat het kiekenboek alle problemen kan doen verdwijnen. Maar ik wil met het kiekenboek de problemen op het niveau van het kind wat makkelijker maken. Een kind denkt niet aan een probleem in de vorm van een hechtingsproblematiek. Een kind denkt bij een probleem eerder aan de wat meer basale dingen zoals of het licht aan mag 's nachts of dat hij genoeg brood mee naar school krijgt. Natuurlijk merken een aantal kinderen best dat ze "anders" zijn, maar het is moeilijk, en op deze leeftijd niet belangrijk, om uit te leggen dat dit door een hechtingsprobleem oid komt. Dit zal op latere leeftijd of als het kind hier zelf om vraagt ter sprake komen.

Hoofdstuk 3: Deelvragen

3.1 Deelvragen en hun verantwoording

Om tot een goed beeld te komen van de stichting en de doelgroep waar mijn product voor bedoeld is, en om te laten zien waar de probleem/ praktijk situatie op gebaseerd is, heb ik een aantal deelvragen opgesteld die op hun beurt een heldere blik op de stichting IPSE geven, maar voornamelijk op Woning 51. Daarnaast geven zowel de kinderen als de collega's hun mening over het wonen binnen woning 51 en hoe dit woon proces bij binnenkomst eventueel vergemakkelijkt kan worden. Dit alles is een belangrijk onderdeel voor het tot stand komen van het kiekeboek. Zonder de hulp en inzichten van deze twee essentiële groepen mensen zou ik beperkt blijven in mijn kennis omtrent het maken van een kiekeboek.

➤ Wat is IPSE? Visie?

Ipse is een stichting voor verstandelijk gehandicapten. Binnen Ipse zijn er 4 woongroepen voor kinderen en jong volwassenen. Waarvan woning 51 er een is. Omdat ik me voor mijn eindproduct richt op de doelgroep kinderen kies ik voor de visie van woning 51. De visie van Ipse in het algemeen is voor mijn product niet relevant.

Visie woning 51:

Doel:

Woning 51 biedt een orthopedagogische woonplek voor 11 cliënten, kinderen (hierna het kind), die zich in een problematische opvoedingssituatie bevinden. Deze situatie kan ontstaan zijn vanwege factoren vanuit het kind, de ouders en/of het hele gezin.

Doelgroep:

Binnen woning 51 wonen kinderen die op matig tot licht verstandelijk gehandicapt niveau (L.V.G.) functioneren (IQ 35 – 70). De kinderen hebben ontwikkelingsmogelijkheden en volgen zml of andere vormen van onderwijs. Een lichamelijk handicap is geen contra indicatie. De indicatie van leeftijd bij opname is tussen de 4 en 10 jaar mate doorgroei tot 16/18 jaar. Afhankelijk van de ontwikkeling van het kind wordt er vanaf het 12^e jaar een keuze gemaakt t.a.v. de vervolgroep waar het kind naar doorgeplaatst zal worden. Dit kan in of extern. Het kind wordt aangemeld bij het zorgloket.

Werkwijze:

Binnen woning 51 wordt er in 3 subgroepen gewerkt van 2x 4 kinderen en 1x 3 kinderen. De groepen zijn verticaal samengesteld. Elke subgroep wordt inhoudelijk aangestuurd door een vaste senior begeleider. Deze persoon kent alle in en outs van van de kinderen van deze subgroep en heeft regelmatig overleg met de gedragskundige en de locatiemanager. Woning 51 is geen woongroep waar kinderen vele jaren achtereen zullen wonen maar een doorstroom groep. Een kind wordt geplaatst en in de 1^e periode geobserveerd, waarnodig getest of onderzocht en het netwerk rond dit kind wordt opgezet. Eer wordt een basis begeleiding gegeven die door de vraag van het kind omgezet wordt tot een specifieke individuele begeleiding. Na drie maanden wordt dit kind besproken in het multi disciplinair team waar, wanneer mogelijk, het kind en de ouders bij aanwezig zijn. Het verloop tot dusver wordt besproken en waar nodig bijgesteld. Een half jaar na opname is het 1^e zorgplan klaar. Komend jaar zal er gestart worden met het werken a.d.h.v. het competentiemodel waarbij training en vorming toetsbaar ingevoerd gaan worden a.d.h.v. de INVRA. De vier teams van de kinder en jong volwassenen groepen zullen gezamenlijk getraind worden waarna op alle locaties dezelfde werkwijze gehanteerd wordt. Hiermee wordt het doorstromen van een kind inzichtelijk en beter planbaar.

De uitgangspunten van woning 51:

- Vanuit de onvoorwaardelijke acceptatie van het kind krijgt een kind, krijgt een kind de mogelijkheid om zich optimaal te ontplooiën en te ontwikkelen. Hierbij kan het kind specifieke ondersteuning krijgen die het nodig heeft om zich te ontwikkelen, bijvoorbeeld therapieën als speltherapie, psycho motorische therapie (P.M.T.), fysiotherapie, logopedie enz.
- Onvoorwaardelijke acceptatie van het gezin waar het kind deel van uitmaakt, tenzij dit de maatschappelijke norm overschrijdt.
- Het leven in een groep is een onnatuurlijke situatie, een natuurlijk gegeven is dat ieder mens bepaalde voorkeuren heeft t.a.v. het aangaan van relaties. Er zal rekening gehouden moeten worden met de voorkeur van het kind voor bepaalde personen. Het kind zal de mogelijkheid moeten krijgen om verschillende relaties aan te gaan zoals het lid worden van een club, er op uit trekken, op visite gaan. Hierin kan het leren wat hij/zij niet weet, hoe je relaties onderhoudt, enz.
- Gezien de leeftijd van de kinderen is er sprake van een opvoedingsrelatie. Kenmerkend voor de relatie is dat het kind meer van de opvoeder mag verwachten dan het zelf kan geven: je kunt niet hetzelfde terug verwachten van een kind.
- Het uitgangspunt van de opvoeding is *“normaal waar mogelijk, bijzonder waar nodig”*
- De heersende opvatting in de samenleving over kwaliteit van leven, basisbehoeften, leefomstandigheden en leefpatronen zijn een richtlijn. Deze opvattingen zijn niet statisch maar zullen veranderen in de loop van de jaren.
- Binnen woning 51 is een sfeer van veiligheid en geborgenheid, zodat er een optimaal opvoedingsklimaat aanwezig is. Mede om het kind veiligheid en duidelijkheid te bieden en het opvoedingsklimaat te laten functioneren gelden naast de begeleidingsafspraken onze huisregels.
- Er wordt gewerkt vanuit de individuele begeleidingsvraag van het kind.
- In overleg met het kind zelf, de ouders, de persoonlijk begeleider, mw, arts, gedragskundige en de locatiemanager wordt afgesproken welke ondersteuning nodig is. Dit wordt vastgesteld in een (concept) zorgplan. Een belangrijk aspect hierbij is het verkrijgen van duidelijkheid t.a.v. de perspectiefstelling: wat zijn de mogelijkheden van het kind om zich in de toekomst verder te blijven ontwikkelen en in welke opvoedingssituaties kan dit het beste ondersteund worden? Het geïntegreerde aanbod vormt alle delen (van ondersteuning) van het netwerk rondom het kind. We kijken niet alleen naar de periode dat het kind op woning 51 woont maar we zetten een langer termijnplan uit t.a.v. de solocarrière van een kind.
- Elk mens heeft behoefte aan ritme in de dag. We streven ernaar het ritme zoveel mogelijk te garanderen d.m.v. het schoolbezoek, vrijetijdsbesteding en de mogelijkheid tot het uit oefenen van een hobby. Wanneer het vanuit het vanuit het kind een vraag is dan wordt er voor de weekenden en voor schoolvakanties een vervangend programma opgesteld.

Ik hou het bij dit deel van de visie. Het gedeelte over *de positie van de ouders en de andere gezinsleden* en *de houding van het team* laat ik achterwegen. Ik wil me richten op de kinderen en wat voor hun belangrijk is. De overige onderdelen zijn zeker niet onbelangrijk, maar voor mijn productverslag niet relevant.

➤ **Wat is een leefgroep?**

Een leefgroep is een woning waar binnen een groep mensen leeft. In het geval van woning 51 gaat het om een woning voor 11 kinderen in de leeftijd van 4 t/m 16 jaar. Zij wonen op het terrein van buurtschap Creayenburch en delen veel van hun activiteiten.

➤ **Wat is de huidige praktijk/probleemsituatie? Voor kinderen en werkers.**

Daar waar woning 51 eerst een leefgroep was voor verstandelijk gehandicapte kinderen is het inmiddels uitgegroeid naar een leef/behandelgroep voor kinderen met en lichte verstandelijke handicap met ernstige gedrags problemen of andere pedagogische problemen waardoor thuis wonen voor deze kinderen of het gezin waar ze in wonen niet meer haalbaar is. Binnen onze woning is het een komen en gaan van kinderen. De een woont een aantal jaren bij ons, de ander een jaar. Kinderen die om diverse redenen niet thuis kunnen wonen. Zij wonen nogal eens in verschillende huizen. Of hebben voor dat ze bij ons kwamen al bij verschillende pleeggezinnen gewoond. Op zich onontkoombaar, maar bijna altijd vervelend voor het kind en zijn of haar omgeving. Over het algemeen zijn de zaken omtrent het kind goed geregeld. Contacten verlopen via de persoonlijk begeleider van een kind en de persoonlijk begeleider, evenals de rest van de begeleiders, worden in hun begeleiding ondersteund door een multidisciplinair team. Er zijn met regelmaat gesprekken met gedragskundigen en artsen om ervoor te zorgen dat de begeleiding zo optimaal mogelijk zal zijn. Hier uit voort komt een zorgplan. Dit is de rode draad in de begeleiding van het kind. De ervaring leert dat er meer moet zijn dan een zorgplan. Er moet een informatie boekje zijn zoals ik die al omschreven heb. Hierin kun je het leven van het kind bekijken vanuit het oog van het kind.

➤ **Hoe wordt het wonen binnen IPSE / woning 51 door het kind ervaren?**

Deze vraag heb ik bij een aantal van onze kinderen neer gelegd. Ik heb ze uitgelegd dat het voor een opdracht van mijn school is waarin we graag willen horen hoe zij het vinden om te wonen op woning 51. Wat ze er van vinden. Waarom ze er wonen enz. Ik heb van 3 kinderen een verslag terug gekregen. één was er totaal onleesbaar, maar kwam uit een goed hart. Ik heb dan ook mijn dank uitgesproken voor zijn moeite en niet laten merken er eigenlijk niks mee te kunnen. Een tweede verslag was eveneens moeilijk leesbaar maar leesbaar, maar staat vol met, niet zozeer hoe het wonen op woning 51 hem nou bevalt, maar met verdriet van alle dingen die hij mee maakt. Er staan dan ook voor hem hele persoonlijke dingen in. Dit verslag ga ik dan ook niet gebruiken. Het derde en tevens laatste verslag is geweldig en volgens mij een reële en eerlijke weergave van hoe zij, Laura, het wonen op woning 51 ervaart. Omdat het soms wat moeilijk leesbaar is en ik het ook digitaal moet vermelden vertaal ik het naar de pc. In haar worden een spelling!! Haar verhaal en een kopie van haar verhaal zal ik als bijlage 1 bijvoegen.

➤ **Wat is de impact op het kind volgens ons, begeleiders?**

Wij denken dat het voor een kind altijd een ingrijpende gebeurtenis zal zijn. Het maakt niet uit uit wat voor een situatie een kind komt. Alleen al het feit dat een kind niet meer thuis kan wonen, of in een gezin kan wonen, en daardoor binnen een leefgroep geplaatst wordt lijkt ons voor een kind dramatisch. De onvoorwaardelijke liefde dat een kind heeft voor zijn ouders, hoe onbegrijpelijk soms ook, kan onmogelijk door ons ingenomen worden. Daarnaast leert de ervaring dat de rust die kinderen vinden, door de manier van begeleiden en door het creëren van de ozo belangrijke factoren als; duidelijkheid, eerlijkheid, liefde en onvoorwaardelijke acceptatie, erg groot is. Kinderen hebben tijd nodig om te wennen en om hun ware ik te laten zien. Dit gaat meestal gepaard met duidelijk zoeken naar waar de grenzen liggen.

Hoofdstuk 4: De ontwikkeling van het product

Voor de inhoud van het volgende hoofdstuk ben ik binnen woning 51 de behoeftes vanuit alle relevante disciplines gaan bekijken. Wat zijn de inzichten op de werkvloer en van de kinderen. Het moet ten slotte een boek worden waar de kinderen ook werkelijk wat aan hebben. Welke betere bron kun je dan vinden dan de kinderen zelf. Ik ben hiervoor in gesprek gegaan met een aantal kinderen en collega's. Ik heb het management aangesproken waarvan ik teleurgesteld terug keerde. En ik ben met onze plaatsvervangende gedragskundige om de tafel gaan zitten. In het onderstaande hoofdstuk komen al deze gesprekken in samengevatte varianten terug.

4.1 De behoefte vanuit het kind

Ik heb wel even moeten nadenken waar ik goed aan zou doen als ik de kinderen van mijn werk hierin zou betrekken. Een vragenlijst met open vragen? Een lijst vragen met a,b,c antwoorden? Gesprekjes voeren met de kinderen? In overleg met mijn collega's heb ik gekozen voor het laatste. Open vragen zijn te ruim en niet duidelijk genoeg. Een vragen lijst meer a.b.c. vragen leek ook niet handig omdat je dan ideeën geeft en het kind niet zelf laten denken over mogelijkheden. Ik ben dus gewoon gesprekjes aan gegaan. Met sommige kinderen heel speels en met andere kinderen wat serieuzer. Het viel niet mee om uit te leggen wat ik nou bedoelde. Ze begrepen het doel niet helemaal. Op de vraag wat het belangrijkste was en wat nooit vergeten mocht worden. Of waar ze boos of verdrietig om werden kwamen wel wat antwoorden. Maar de lampjes gingen over het algemeen pas branden als ik wat voorbeelden gaf. Toen ik na afloop mijn product liet zien was het ze spontaan duidelijk. En kwamen toen met nog meer ideeën. Maar dat was dan voornamelijk gericht op bedtijden die later moesten enz.

4.2 De behoefte vanuit de begeleiding op de leefgroep

Doordat het zoeken naar onderwerpen vanuit het kind niet echt op gang kwam ben ik met collega's gaan discussiëren. Zij hebben samen met mij onderwerpen op papier gezet en deze onderverdeeld in categorieën. Dit komt in hoofdstuk 7 uitgebreid terug. Het enthousiasme waarmee mijn collega's zich hier op stortte sterkte mij erg in de gemaakte keuzen. Het idee van een wie ben ik boek beviel goed en iedereen bracht ideeën naar voren.

4.3 De behoefte vanuit de stichting/gedragskundige

Dit was een groot frustratie punt. Ik ben met mijn verhaal naar het management gestapt. En heb daar gevraagd wat zij dachten van een soort gelijk boek. En of ze eventueel nog aanvullingen hadden op de bestaande ideeën. Dingen die wij mogelijk over het hoofd hadden gezien. Helaas heeft de stichting nog steeds verstandelijk gehandicapt voor zich. Toen ik over kinderen begon kreeg ik te horen dat dit toch meer mijn afdeling zou zijn. Hier hadden ze niet zoveel kaas van gegeten.

De gedragskundige die normaal gesproken aan onze groep verbonden is was tot op 1 week geleden op zwangerschapsverlof. Haar vervangster heeft haar best gedaan om een in/aanvulling te geven op wat we al hadden, maar door haar onbekendheid met de doelgroep kwam hier verder weinig nieuws uit naar voren.

4.4 De behoefte vanuit evt. thuissituaties

Ik heb met 2 moeders gesproken. Ik heb bewust voor deze 2 personen gekozen. Andere ouders zijn of niet te benaderen voor dit soort vragen. Weer andere ouders waarvan het

verstandelijk vermogen niet bijzonder hoog ligt heb ik overwogen te benaderen. Maar na de gesprekken met de eerste 2 ouders heb ik besloten dit niet te doen. Het is een, voor ouders, gevoelig onderwerp. En ik wilde er niet voor zorgen dat ouders zich schuldig gaan voelen om wat voor reden dan ook. Daarvoor dus de keuze voor deze twee ouders.

Volgens de moeders moet er veel over de persoonlijke verzorging van de kinderen in. Daar bedoelen ze dan 3x per week haren wassen, bodylotion na het douchen en dat soort dingen mee. Toen ik wat voorbeelden aan gaf waar het team mee kwam konden ze zich daar in vinden en gaven hierin zelf nog wat aanvullingen aan. In de analyse geef ik weer waarom ouders voornamelijk op de persoonlijke verzorging van het kind letten. Naast de persoonlijke gewoontes komen ze ook veel terug op vaste gewoontes en dingen die thuis op een bepaalde manier gingen. Douchen voor het slapen gaan, warme melk voor het slapen gaan, ontbijt op bed. En ga zo nog maar even door.

Hoofdstuk 5: Analyse van de onderzoeksresultaten

Naar aanleiding van het onderzoekje wat ik binnen woning 51, en een stukje binnen de stichting IPSE heb gedaan, volgen hieronder de onderzoeksresultaten. Het geeft weer waar ik tegen aanliep en waar zoal de basis ligt voor het ontstaan van het kiekeboek.

5.1 Vanuit het kind

De behoefte vanuit het kind komt wel vanuit het kind, maar is door ons begeleiders vertaald. Wij achten onze kennis van de kinderen groot genoeg om dit voor ze in te kunnen vullen. De kinderen konden zich achteraf vinden in het product, maar het verzinnen van onderwerpen voor in het product kwam weinig van de grond.

5.2 vanuit de begeleiding op de leefgroep

samen met mijn collega's ben ik tot de uiteindelijke onderwerpen gekomen in het kiekeboek. Door een goede onderlinge communicatie kwamen we tot steeds weer nieuwe onderwerpen. Mijn collega's vinden het uiteindelijke kiekeboek dan ook goed geslaagd. We hebben dan ook besloten voor ieder kind een kiekeboek af te drukken. Ookal wordt er binnen anderen organisaties niks meer mee gedaan. Het is leuk om in te vullen. En wie weet.....wordt er in een vervolg woongroep dankbaar gebruik van gemaakt.

5.3 vanuit de stichting/gedragkundige

Helaas bevestigde de weinig meewerkende houding van het management mijn toch al negatief gevormde mening. Ze zijn totaal niet betrokken met de kinder groepen. Snappen in ieder geval niet het probleem. *“het is gewoon een kwestie van opvoeden”* heb ik me wel eens laten zeggen. Craeyenburch is verder ook totaal niet op kinderen ingericht. Dit is echter niet relevant nu dus laat ik het bij het uiten van mijn teleurstelling hierover.

De gedragskundige kon ik verder weinig aanrekenen. Zij heeft in ieder geval op haar manier getracht bij te dragen aan het kiekeboek.

5.4 vanuit evt. thuissituaties

Het was soms aandoenlijk hoe de moeders hun verhaal deden. Op zulke momenten merk je dat het na soms al een aantal jaar nog steeds zwaar valt om te beseffen dat je kind niet meer thuis woont. Dat het waarschijnlijk lang niet zoveel knuffels als thuis krijgt, dat er niet altijd tijd is om ingesmeerd te worden met lotion en dat ontbijt op bed zelden voorkomt vanwege bepaalde regels. Als de moeders met wie ik gesproken heb de inhoud van het kiekeboek mochten bepalen zou het bijna volledig in het teken staan van hoe zij voor hun kind zorgde. Ik kreeg het gevoel dat de moeders op sommige momenten te kampen hebben met een schuldgevoel ten opzichte van hun kind. Ze kunnen niet in de volledige zorg volstaan en dat is soms een hard gelach. Door er voor te zorgen dat de begeleiding van alle ins en outs op de hoogte zijn zorg je er voor hun schuld gevoel misschien voor een gedeelte weggenomen wordt.

Dit hoofdstuk, samen met hoofdstuk 4, zorgen er voor dat ik tot de productinhoud ben gekomen. Door zelf al het een en ander in gedachten en op papier te hebben was het een leuke bezigheid om samen met mijn collega's tot de uiteindelijke onderwerpen te zijn gekomen. Tijdens het ontstaan van deze onderwerpen kwamen ook een aantal voor waarden naar voren. Deze heb ik samen met de productinhoud verwerkt in hoofdstuk 6.

Hoofdstuk 6: Keuze van de productinhoud

6.1 De onderwerpen per hoofdstuk

- **Mijn emoties;**
 - als ik blij ben
 - als ik verdriet heb
 - als ik bang ben
 - als ik boos ben
- **Hier woon ik;**
 - adres
 - wanneer gekomen
 - wanneer weg
 - adressen vorige huizen
 - persoon die speciaal voor mij zorgt
 - belangrijke mensen
 - belangrijke gebeurtenissen
- **Mijn woonkamer;**
 - lekkerste plekje
 - fijn in de huiskamer
 - favoriete tv programma
 - leuke muziek
 - belangrijke huisregels
 - lievelingsspel
- **Mijn slaapkamer;**
 - slapen om?
 - Opstaan om?
 - Bij het slapen is het belangrijk dat...
 - Lichtje aan of uit
 - Mijn knuffels heten
 - Ik voel me veilig als
 - Lievelingskleding
 - Een hekel aan het dragen van...
- **Eten en drinken;**
 - lievelingseten
 - ik lust geen
 - lievelings drinken
 - wil geholpen worden bij
 - wat ik zelf kan
 - lekkerste snoep/koek
 - wat ik wel en niet mag eten
- **In de badkamer;**
 - zo was ik mij graag
 - ik wil geholpen worden bij
 - wat ik zelf kan
 - zo poets ik mijn tanden
 - het fijnste vind ik
- **Als ik binnen of buiten speel;**
 - wat ik leuk vind
 - als ik alleen speel houd ik van
 - als ik samen speel houd ik van
 - ik houd niet van
 - mijn lievelingsspeelgoed

- Als ik ziek of niet lekker ben;
 - ik heb wel eens
 - als ik ziek ben wil ik graag..
 - ik gebruik medicijnen tegen...
 - ik gebruik hulpmiddelen (bril, luier,ed)
- Dit wil ik niet vergeten;
 - fijne belevenissen
 - nare gebeurtenissen
 - voor mij zijn belangrijk geweest
 - voldoende ruimte om mensen te laten schrijven en tekenen.

6.2 Verantwoording van de gekozen onderwerpen

Ik ben simpel weg begonnen met het doornemen van de dag. Welke elementen komen naar voren. Wat is relevant en wat niet. Continu kijkend vanuit het kind. Maar ook vanuit mijn visie op de kinderen. Na dit in grove lijnen te hebben uitgewerkt ben ik met mijn collega's de sub onderwerpen gaan bedenken. Wederom vanuit het kind, maar met in ons achterhoofd waar wij denken en weten wat relevant is voor het kind. Na de gesprekken met de ouders ben ik tevens gaan kijken of we voldoen aan die wensen. Komen deze ook terug in de sub onderwerpen. En dit is het geval. Zelfs de dingen waar de kinderen mee kwamen heb ik op een subtiele manier geprobeerd weer te geven. Dus niet hoelaat wil ik naar bed, maar hoelaat ga ik naar bed.

Wat ik persoonlijk erg belangrijk vind is de vraag hoe een kind benaderd wil worden. Dit komt in verschillende onderdelen terug. Bij emoties bijvoorbeeld. Daar wordt gevraagd wat het kind wilt wat jij doet als het bijvoorbeeld verdrietig of boos is. Dit kan per kind heel verschillend zijn.

6.3 De voorwaarden van het kiekenboek

Kijkend naar hoofdstuk 4 & 5 heb ik een aantal voorwaarden gecreëerd voor het kiekenboek. In hoofdstuk 4 & 5 komen alle facetten goed naar voren. Iedereen die iets met de kinderen en het kiekenboek te maken hebben, hebben in het onderzoekje wat ik gedaan heb duidelijk hun zegje kunnen doen over de eventuele inhoud van het kiekenboek. Uiteindelijk heb ik besloten, samen met mijn collega's, welke voorwaarden zeker niet vergeten mogen worden in het ontstaan van het kiekenboek. We zijn tot de onderstaande voorwaarden gekomen

- Het boek moet een zo volledig mogelijk beeld geven van het kind en zijn leefgewoontes.
- Het kind kan dit boek zelf invullen, met evt. hulp van ouder/opvoeder.
- Een kind verandert, er moet ruimte in het boek zijn om mee te veranderen.
- Het boek is leeftijdsgebonden, voor kinderen tussen de 4 en 16/18 jaar.
- Het invullen van het boek moet een meerwaarde hebben voor het kind.
- Op welk moment wordt het aan het kind overhandigd? Dit moet door opvoeders per situatie en kind bekeken worden.

Het hele boek draait om het kind. Niet om ouders of andere factoren. Het kind moet centraal staan. Vanuit die insteek wordt het boek ingevuld. Ook al lijkt de door het kind bepaalde inhoud niet relevant. Dit is het dan schijnbaar wel voor het kind.

Hoofdstuk 7: Conclusie ten aanzien van de probleemstelling

Ik heb met enorm veel plezier aan dit product gewerkt. Dit omdat ik er van overtuigd ben dat het een product is wat in ieder geval binnen onze setting gebruikt zal worden. Het verantwoorden van een idee wat je in je hoofd hebt zitten is niet gemakkelijk. Maar ik denk dat ik in mijn product verslag goed heb kunnen weergeven hoe ik dit product tot stand heb gebracht.

Het is allemaal begonnen met de vraagstelling:

Hoe kan de begeleiding van de kinder leef/behandelgroep van IPSE op de hoogte gehouden worden van persoonlijke zaken betreffende de kinderen die niet in een zorgplan vermeldt staan?

Deze vraag komt voort uit persoonlijke ervaringen met de kinderen die bij ons worden geplaatst. Ik had en heb erg veel moeite met de worsteling die de meeste kinderen door maken om zijn of haar plek te vinden op woning 51. Hiermee bedoel ik het gedrag wat ze laten zien om te “testen” of wij ze wel onvoorwaardelijk accepteren. Of wij wel alles weten. Zich misdragen omdat wij iets fout doen wat we misschien hadden kunnen voorkomen als we wat meer op de hoogte zouden zijn geweest van de voor de kinderen belangrijke zaken. In het product verslag geef ik hier al enkele voorbeelden van. (zie pag. 3)

In de theorie laat ik zien hoe stoornissen en belemmeringen, beschermende en risicofactoren, aanleg en rijping en omgeving en opvoeding een grote rol spelen in de ontwikkeling van een kind. Om deze factoren zo veel mogelijk te beperken of uit te breiden in de positieve zin, is het belangrijk dat een kind in een vertrouwde, veilige omgeving opgroeit. Laten we als voorbeeld een gezin noemen waarin vader en moeder onvoorwaardelijk van hun kinderen houden en ze de ruimte geven op te groeien tot individuen.

Voor de kinderen die op woning 51 binnen komen is deze basis over het algemeen niet gelegd. Ze hebben veelal zelf hun boontjes gedopt of terroriseerde het gezin dusdanig dat er voor het kind een onveilige situatie ontstond daar de ouders deze niet meer konden bieden. Het is moeilijk te accepteren dat over het algemeen de kinderen die op woning 51 komen wonen, nooit meer in een dergelijke veilige situatie zullen gaan wonen. De uitzonderingen daar gelaten. Meestal is er bij het kind al zoveel “stuk” dat dit niet meer te maken valt. Ze zullen moeten leren omgaan met hun “handicap”.

Wij zijn altijd goed voorbereid op de komst van een nieuw kind. Er zijn meestal al een aantal verslagen geschreven door voorgaande hulpverleningsinstanties en onze gedragskundige is veelal al voor een observatie geweest. Toch laat de praktijk zien dat je ondanks al die informatie eigenlijk nog weinig van het kind weet. Hierdoor is dan ook het idee voor het kiekenboek ontstaan. Een boek wat een kind als hij bij ons komt wonen, of kort voor die tijd, krijgt en in kan vullen. Een boek wat alle informatie bevat die belangrijk is voor ons om te weten, en wat het kind het gevoel geeft dat we ook werkelijk in hem of haar geïnteresseerd zijn. Zelfs in wat hij op brood wil en wie zijn lievelingsknuffel is. Ik denk dat je hiermee al wel wat punten scoort in de ogen van het kind. Daarbij wordt de aandacht dan ook afgehaald van het vaak negatieve verleden van het kind en vestig je de aandacht op zijn komst op een positieve en geïnteresseerde manier. Door je te verdiepen in het ingevulde kiekenboek kun je voorkomen dat je voor jou misschien kleine dingen over het hoofd ziet, maar voor het kind fouten, dat de rede kan zijn om je verschrikkelijk af te gaan zetten tegen de begeleiding. Met alle, meestal vervelende, gevolgen van dien.

Ik besef me tegelijkertijd dat het niet in alle gevallen de uitwerking zal hebben die ik er mee hoop te behalen. Er zullen altijd kinderen zijn die geen interesse hebben in een dergelijk boek. Die al zo boos zijn bij binnen komst dat je de conflict situaties wel aan moet gaan om aan te tonen dat de onvoorwaardelijkheid naar het kind er is. Het zou mooi zijn als het kiekenboek voor minder conflict situaties kan zorgen.

Literatuurlijst

Boeken:

Beemen, L. van (1995). Ontwikkelingspsychologie. Groningen: Wolters- Noordhoff bv.

Berg, M van den (1992). Door je verdriet heen groeien. Kampen: Uitgeverij Kok.

Delfos, M.F. (1996). Kinderen in ontwikkeling. Stoornissen en belemmeringen. Lisse: Swets & Zeitlinger B.V.

Delfos M.F. (1997). Kinderen en gedragsproblemen. Lisse: Swets & Zeitlinger B.V.

Delfos M.F. (1999). Ontwikkeling in vogelvlucht: ontwikkeling van kinderen en adolescenten. Lisse: Swets & Zeitlinger B.V.

Faber, S.E.K., H.Y. Steensma (1992). Wat doen we eraan? Gedragsproblemen en sociale ontwikkeling bij 4- tot 12- jarigen. Nijkerk: Uitgeverij Intro.

Goleman, D. (1998). Emotionele intelligentie: emoties als sleutels tot succes. Amsterdam/ Antwerpen: Uitgeverij Contact.

Lievegoed, B.C.J. (1993). Ontwikkelingsfasen van het kind. Zeist: Vrij geestesleven.

Muhlan, E, A. Schroter (1998). Bang, boos of blij? Omgaan met de gevoelens van je kind. Kampen: Kok Voorhoeve.

Ploem. M (1998). Mag ik bij jou wenen... over verdriet en troost. Tiel: Uitgeverij Lannoo.

Ritzen, H (1992). Fasen in de menselijke ontwikkeling. Ontwikkelingspsychologie voor het MDGO. Houten/ Zaventum: Bohn Stafleu van Loghum.

Stein, A (1996). Als kinderen agressief zijn: hoe kunnen we helpen en begrijpen? Tiel: Uitgeverij Lannoo.

Internet:

www.startpagina.nl

www.ipse.nl

www.dejutters.nl

www.jeugdzorg.pagina.nl

Bijlage 1

Hallo

Joyce vroeg of ik wou schrijven hoe ik het vind op woning 51. Toen ik voor het eerst kwam op woning 51 vondt ik het heel eng. Alle kinderen om me heen ouders die moest missen. Maar af en toe vind ik het wel leuk. Allemaal vieringen en (zoals) sint, kerst, verjaardagen en nog veel meer. Elk jaar gaan we op kamp. Ik ga dit jaar met 2 bewoners en 2 leidings. Ik was vlede jaar met Joyce op kamp geweest dat was ook leuk. Ik ga nu om de weekend naar huis. Af en toe ga ik ook wel eens met leidings mee naar huis omdat ik dat leuk vindt. Toen ik thuis was kwam ik weer naar de woning. Toen ik hier nog niet zo lang was ging ik wel steeds huilen toen mijn ouders weg ging? Maar nu zit ik al 2 jaar op de woning en ik ben het al heel erg gewent. Nu huil ik niet meer. Ik heb 2x in een week zwemmen. En 1x in een week gym. Ik heb 2 mentors (Harria+Joyce) daar maak ik afspraken mee en ze hebben gesprek met m'n ouders. Ik vind hier niet leuk bepaalde leidings. Ik vind mijn afspraken te streng. En als de leiding zegt wat niet waar is. Dat ze bijvoorbeeld mijn afspraken vergeten zijn. De kinderen hier zijn wel aardig. Ik zit in een groepje met 2 kinderen met mij erbij 3 en daar zit een leiding bij die maakt met onz afspraken en die eet ook bij onz. Die in mijn groepje zitten is Michel + Kelvin. Mij erbij Laura. De oudste van de woning is 28 de ongstste 9 jaar en ik ben 14 jaar. In mijn groepje zit Kelvin 12jaar Michel 14 jaar + Laura 14 jaar. En in de zomervakantie gaan we altijd leuke dingen doen. Zoals dobbelplas, pretparken, lekker op een terasje zitten, in onze bikini in een zwembadje in de tuin. Maar ik vind het hier best wel leuk.

Doeiii

Liefs groetjes

Laura Hoogendam
Woning 51

MIJN KIEKEBOEK

ZO VOEL IK MIJ THUIS.

INHOUDSOPGAVE

	PAGINA
KIEKEBOE. HIER BEN IK	1
MIJN EMOTIES	3
HIER WOON IK	5
MIJN WOONKAMER	7
MIJN SLaAPKAMER	9
ETEN EN DRINKEN	11
IN DE BADKAMER	13
ALS IK BINNEN OF BUITEN SPEEL	15
ALS IK ZIEK OF NIET LEKKER BEN	17
DIT WIL IK NIET VERGETEN	19
TOELICHTING	24

HALLO

DIT IS MIJN KIEKEBOEK.
HET GAAT ALTIJD MET MIJ MEE.
EN ER STAAT VAN ALLES OVER MIJ IN.
HOE IK BEN. WAAR IK VROEGER BEN GEWEEST.
WIE MIJN FAMILIE EN VRIENDEN ZIJN.
WAT IK FIJN VIND EN WAT NIET.
EN HOE JE HET BESTE VOOR MIJ KUNT ZORGEN.
ZO WEET JE ALTIJD OVERAL VAN.
EN KUN JE MIJ GOED BEGRIJPEN.
KIJK ER DUS MAAR VAAK IN.
DAN HEB IK HET NAAR MIJN ZIN!
VEEL LEES PLEZIER.

DAG. GROETEN VAN

KIEKEBOE HIER BEN IK

IK HEET.....
NOEM MIJ MAAR.....
EN GEBOREN OP (DATUM).....IN DE PLAATS.....

DEZE MENSEN ZIJN BELANGRIJK VOOR MIJ

NAAM.....
DAT IS.....
ADRES.....
PLAATS.....
TELEFOON.....

NAAM.....
DAT IS.....
ADRES.....
PLAATS.....
TELEFOON.....

NAAM.....
DAT IS.....
ADRES.....
PLAATS.....
TELEFOON.....

NAAM.....
DAT IS.....
ADRES.....
PLAATS.....
TELEFOON.....

FAMILIE

VRIENDEN

NAAM.....
DAT IS.....
ADRES.....
PLAATS.....
TELEFOON.....

NAAM.....
DAT IS.....
ADRES.....
PLAATS.....
TELEFOON.....

NAAM.....
DAT IS.....
ADRES.....
PLAATS.....
TELEFOON.....

MIJN LIEVELINGSDIER.....
MIJN LIEVELINGSKNUFFEL.....

NAAM.....
DAT IS.....
ADRES.....
PLAATS.....
TELEFOON.....

NAAM.....
DAT IS.....
ADRES.....
PLAATS.....
TELEFOON.....

NAAM.....
DAT IS.....
ADRES.....
PLAATS.....
TELEFOON.....

MIJN EMOTIES

ALS IK BLIJ BEN DAN DOE IK
DAN VIND IK HET FIJN ALS JIJ

.....
.....

ALS IK VERDRIET HEB, DAN DOE IK
DAN VIND IK HET FIJN ALS JIJ

.....
.....

ALS IK BANG BEN DAN DOE IK
DAN VIND IK HET FIJN ALS JIJ

.....
.....

ALS IK BOOS BEN DAN DOE IK
DAN VIND IK HET FIJN ALS JIJ

.....
.....

LACHEN
HUILEN

KWAAD ZIJN
TROOSTEN

DATUM.....

DATUM.....

HIER WOON IK

*. HET ADRES VAN HET HUIS WAAR IK NU BEN IS

*. IK BEN GEKOMEN OP (DATUM)

*. IK GA/GING WEG OP (DATUM)

OMDAT

*. ADRESSEN VAN HUIZEN WAAR IK GEWOOND HEB

*. DE PERSOON DIE NU SPECIAAL VOOR MIJN ZORG

*. EN WIE NOG MEER BELANGRIJK VOOR MIJ IS

*. GEBEURTENISSEN DIE VOOR MIJ BELANGRIJK ZIJN.....

EN VERDER WIL IK NOG VERTELLEN:

HIER WOON IK

DATUM.....

DATUM.....

MIJN WOONKAMER

- *. MIJN LEKERSTE PLEKJE IS
- *. IK VIND HET FIJN ALS IN DE HUISKAMER
- *. MIJN FAVORIETE TV-PROGRAMMA IS
- *. DEZE MUZIEK VIND IK MOOI
- *. DE BELANGRIJKSTE HUISREGELS ZIJN
- *. MIJN LIEVELINGSSPEL(LETJES)

EN VERDER VIND IK BELANGRIJK.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BANK KUSSEN ZINGEN
PRATEN RADIO T.V.

DATUM.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

DATUM.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MIJN SLAAPKAMER

- * . IK WIL GAAN SLAPEN OM
- * . EN IK WIL OPSTAAN OM
- * . ALS IK GA SLAPEN DAN IS HET BELANGRIJK DAT
- * . DAN MOET MIJN LICHTJE AAN/UIT
- * . DE KNUFELS DIE BIJ MIJ SLAPEN HETEN
- * . IK VOEL ME VEILIG ALS
- * . MIJN LIEVELINGSKLEDING IS
- * . IK HEB EEN HEKEL AAN HET DRAGEN VAN

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EN VERDER VIND IK HET BELANGRIJK

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TOEDEKKEN VERHAALTJE
NACHTZOEN KNUFFEL

DATUM.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

DATUM.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ETEN EN DRINKEN

- * . MIJN LIEVELINGSETEN IS
- * . IK LUST GEEN
- * . HET LIEFSTE DRINK IK
- * . IK LUST GEEN
- * . IK WIL GRAAG GEHOLPEN WORDEN BIJ
- * . WAT IK ZELF KAN
- * . DE LEKKERSTE KOEK/SNOEP VIND IK
- * . IK MAG ALLES/NIET ALLES ETEN

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EN VERDER VIND IK HET BELANGRIJK

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

DATUM.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

DATUM.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

IN DE BADKAMER

- . ZO WAS IK MIJ HET LIEFST
- . IK WIL GEHOLPEN WORDEN BIJ
- . WAT IK ZELF KAN
- . ZO POETS IK MIJN TANDEN
- . HET FIJNSTE VIND IK

.....

.....

.....

.....

.....

EN VERDER VIND IK HET BELANGRIJK

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BAD W.C. HARENWASSEN
DOUCHE TANDPASTA

DATUM.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

DATUM.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ALS IK BINNEN OF BUITEN SPEEL

- . WAT IK LEUK VIND
- . ALS IK ALLEEN SPEEL DAN HOUD IK VAN
- . ALS IK MET ANDEREN SPEEL DAN HOUD IK VAN
- . IK HOUD NIET VAN
- . MIJN LIEVELINGSSPEELGOED IS

.....

.....

.....

.....

.....

EN VERDER VIND IK HET BELANGRIJK

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BAL SPELLETJE SCHOMMEL
T.V.-KIJKEN TEKENEN

DATUM.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

DATUM.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ALS IK ZIEK OF NIET LEKKER BEN

* . IK HEB WEL EENS

.....

.....

.....

* . ALS IK ZIEK BEN DAN WIL IK GRAAG

.....

.....

.....

* . IK GEBRUIK MEDICIJNEN TEGEN

.....

.....

.....

* . IK GEBRUIK ALS HULMIDDELEN)
(BRIL/GEHOORAPPARAAT/LUIERS)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EN VERDER VIND IK HET BELANGRIJK

.....

.....

.....

.....

JEUK HOOFDPRIJN
VERKOUDEN UITSLAG

DATUM.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

DATUM.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

DIT WIL IK NIET VERGETEN

FIJNE BELEVENISSEN

.....

.....

.....

.....

NARE GEBEURTENISSEN

.....

.....

.....

.....

VOOR MIJ ZIJN BELANGRIJK GEWEEST

.....

.....

.....

.....

EN VERDER WIL IK OPSCHRIJVEN

.....

.....

.....

.....

HARTEWENS ONTHOUDEN
FOTO DROMEN BEWAREN

HIERONDER MAG..... IETS VOOR MIJ SCHRIJVEN OF TEKENEN

HIERONDER MAG..... IETS VOOR MIJ SCHRIJVEN OF TEKENEN

HARTEWENS ONTHOUDEN
FOTO DROMEN BEWAREN

HIERONDER MAG..... IETS VOOR MIJ SCHRIJVEN OF TEKENEN

HIERONDER MAG..... IETS VOOR MIJ SCHRIJVEN OF TEKENEN

HARTEWENS ONTHOUDEN
FOTO DROMEN BEWAREN

HIERONDER MAG..... IETS VOOR MIJ SCHRIJVEN OF TEKENEN

HIERONDER MAG..... IETS VOOR MIJ SCHRIJVEN OF TEKENEN

HARTEWENS ONTHOUDEN
FOTO DROMEN BEWAREN

HIERONDER MAG..... IETS VOOR MIJ SCHRIJVEN OF TEKENEN

HIERONDER MAG..... IETS VOOR MIJ SCHRIJVEN OF TEKENEN

TOELICHTING BIJ HET KIEKEBOEK

ER ZIJN KINDEREN DIE OM DIVERSE REDENEN NIET THUIS KUNNEN ZIJN. ZIJ WONEN DAN NOGAL EENS IN VERSCHILLENDE HUIZEN. OP ZICH ONONTKOOMBAAAR. MAAR BIJNA ALTIJD VERVELEND VOOR HET KIND EN ZIJN OF HAAR OMGEVING.

HET BOEKJE VOLGT DE INDELING VAN HET LEVEN IN EN OM HET HUIS. WONEN. SLAPEN. ETEN. WASSEN. PLASSEN. SPELEN. LACHEN. BANG ZIJN. MEDISCHE ZAKEN: ALLES KOMT AAN BOED.

HET KIND VULT HET BOEKJE ZELF IN! SOMS KAN HULP NODIG ZIJN VAN EEN ANDER. ER IS GEEN SPRAKE VAN GOED OF FOUT INVULLEN. HET GEVOEL VAN EIGENWAARDE STAAT CENTRAAL. VANDAAR OOK DE RUIMTE VOOR EEN FOTO, TEKENING, EIGEN MENINGEN, HERINNERINGEN EN EMOTIES.

DE MEESTE PAGINA'S BIEDEN RUIMTE VOOR VERANDEINGEN INDE TIJD BIJ TE KUNNEN HOUDEN.

IK GA ER VANUIT DAT HET KIND ZICH SNEL THUIS ZAL VOELEN MET DIT KIEKEBOEK.

Idee en tekst: Joyce van Oostrum
Illustratie en vormgeving: Bjorn